



No. 25.—VOL. III.]

DUBLIN, 1887.

[PRICE SEVENPENCE.

FOLK LORE.

The following is a first instalment of one among many legends I collected within the last few years in the Arann Islands. The narrator, John Folan, is a fisherman in Iny Meoðain, who cannot speak English, as indeed scarcely any of the inhabitants of that island are able to do. There is still a rich store of folk-lore in our western islands, but it is almost entirely confined to the exclusively Irish-speaking population.

Clann Ćoncobair.

sgeul seáin mic bradóin.

Bí feara fao ó, agus níorí póir re go maib tonn maite doir aige. Búeao ppeir mór aige i n-iarfaiieaet. Do teiréao ré amac gac lá agus ní gabaó ré níor mó ioná aen n-iarf amáin inr an ló. Do caire pí i b-fao ari an m-bealaé rin agus da m-beiréao ré amuis i n-imtéaet an lae ní feupao ré a gabaó aet aen n-iarf amáin. Maí rin péin vo lean ré oe le píil go n-eieoéao lá icineaet leir go maite. Do éapla go maib ré lá ari bhuac na h-aibne agus é é'ieir iarf a maibao. Bí an triátnóna as teaet agus vo bí re as ciapaó ruar a dojuba, nuair vo éonnaic ré feara as teaet éurige le pojir na h-aibne. Do beannuig-eadaí o'a céile. Ann rin o'riappuig an cóigcúioé oe an maib lá maite aige. O'prie-azair an t-iarfaiie é agus a tudaie ré leir nac maib aige aet an t-aen n-iarf

amáin vo báiri an lae, "agus ír maí rin," ari re, "dam gac lá, o'a g-cairinn mo íaozal ann ro, óri ní feupainn a maibao aet an t-aen n-iarf inr an ló." "O," ari an cóigcúioé, "feuc íaríiaet eile leir agus feuc céa'io a éurípeao oia éurao." "Ní'l aen maite o'a feucant," tudaie an t-iarfaiie. "Glac mo cómaile," tudaie an feara eile; "ígaol amac vo dojuba." Rígne an t-iarfaiie rin. Ba gáiri na óiaó rin go maib bhuao mór, bíeas, ari éeann a dojuba. Do éarpuig ré ruar ari bhuac an bhuao alunn. "Anoir," ari an cóigcúioé, "í maite go n-oéámaí mo cómaile." Ann rin vo bain an t-iarfaiie an tudaí ar agus vo leas ré ruar ari an talaí é. "Anoir," ari an cóigcúioé leir, "éabair a baile é rin gan móill, agus tabair vo o' mnaoi é"—náí é vo bí an t-iarfaiie i b-fao pópta agus níorí b'é toir De aen g'ein élonne a éurí éucub. Ari an áobair rin tudaie an cóigcúioé leir, oéarí-faiie-re léo' mnaoi an bhuao ro a g'eir, agus íteaó pí oe. Aet tá o'ie'íúri (o'ie-íúri) vo 'o mnaoi inr an tig i buill íb agus ná blaiieao pí oe ná taine ari bit eile; agus tíí maite ó anoet beiró g'ein élonne aig vo mnaoi. An cóigcúioé a bí ann, ba é taine beannuigte no teaetie o' oia, maí o'ie'íúir inr an t-íean-amíie. Do éur ré a baile an bhuao, vo éur re o'a mnaoi é, agus tudaie re leite a ía'gail píeo agus íteaó oé. Níorí éurinne

fé bagairt uipéirí san leigean do'n vpeiríúir
blairéad' óe ná iteáó. D'it an vpeiríúir
iomint óe san fíor aic go iarb fé
toimupgée ví a iteáó. Trí máte ó'n
n-oiúce ím bí mac óg as an mnaoi
asur as a vpeiríúir mar an g-
ceurua. Mairead, bí go maíe asur
n' iarb go h-ole, asur vo bí átar
mór air an b-peairi gur éurí Dia gem
élonne air a fíúet i n-veiréad a laetáó.
D'eiréas an beiré mac ruar 'na máiragib
maíe as páp, as boipugáó, asur as leat-
nuáó go iongantar as na comaparanáib
air a b-peabair. Air m-beiré cóim copamál
le éile vóib i n-a gémí a m-blát, i n-óat
a ngruaise, asur in-a g-comairve nar
aíenig ceatari ve na mátarib a leant féim
éar leant eile aet go v-tuepáó gac leant
acub éum a mátarí féim, nuair vo glaoó
fauirí oipub i n-a n-aimm. Ba é'laímm
óioéta Seágan asur brian míc brianáim-
Do ruairí ríao pcoil asur léigean mar ba
oiréamíneac, asur vo bí gíaoi asur cion as
gac vume oipub dá'í aíténigíao. Gíóeáó
bí mórde mór air mátarí Seáin air an
áóbarí po naé iarb í a iuam pároamairínáí
féur í a mac féim aineacáil éarí mac na
veiríúirí. Do éaríluig gur éáime rean-
bean as ríubail írteac éurí tréáónóna
bireáí pógímaí asur vo leig í a iún leite,
'fé ím as mipeacé vúi an n-mórde a bí
uipí asur an fáé a bí leir. "Fóil, air an
éailéac ír fupurde ím a leigear. Anoir
faoi éeann na la, íe ím, taca an tréáónóna
an t-am a m-beró na buacáilíde as ílléac
ó pcoil, luigíur túra air vo leaba asur
leigíur tú oir féim go b-fuilírim. Nuair
a éioepar ríao írteac ó'n pcoil íaríúgaró
ríao cá b-fuil a máiréacá. Déapíoir le
vo mác-íra go b-fuilí i vo luigéacó tinn air
vo leaba. Air vól éum vo íeompa vó
íaríúgaró fé vóot cé'aríó atá oir no cé
an n-eugcaom ím oir, asur éioepar fé
asur pógíaró íe h-ú. Ann ím cuiríur túra
láin pó n-a míuneál asur bam gíem íacal
ar a éluair vear (vuir). Haró ím amac

beró aítne maíe asur air." Do iugne an
mátarí gac uile mó arí comairle na eail-
lige. Anuair v'airíúí fé éreuo a iugne í
v'íaríúíúí fé, le íongantar mór, cé an
eail ví ím a v'éanó. "Imeopar-íra ím
vunt, a míc," air an mátarí, "nóirí féuráí
a iuam h-ú áineacáil éarí vo éolceatari no
vo v'reatáatari marí beiréamuró air." "A
mátarí," ar íeíean, "í' oic an iuro a iugne
tú. Air an áóbarí ím eairíur míre ímteacé
anoir; m-beiréacé go n-óáíma túra marí
iugne tú, ní beróeacé oipmí ímteacé marí
ím. Imteóáó-íra anoir asur íaríaró mó
v'reatáatari a buil írb. Má máirírim tamall
íllíreacó air air éugao. Marí ím gíeup
lón v'am leir an m-bealáí." D'íáí fé
ílán asur beannaet acub asur faoi v'eirí-
eacó as a v'reatáatari, brian, asur vubairí
fé leir na pcola ío. "Tari uait líompa as
an tobairí atá í' an ngráíroin." Do éuaró
ríao ann. Ann ím vubairí íeíean—"An
b-íeiceann tú an t-uipge ím í?" "Íeicim,"
vubairí an v'reatáatari. "Faoi éeann lá
asur bláóam o' íroin," ar Seágan, "ma
bíóimpe beo beró báirí meala air an tobairí
asur muna m-beróeacó beró báirí pola air,
asur tabairí air maíe vó'n báile asur vó'n
té ata me íáíáil mó v'iaró in vo éúíam."

Ann ím vo írgarí ríao ó éile. Do éuaró
Seágan n'a bótarí asur v'íll an v'reatá-
atari éum an tíge go buaróeairíe, vóilgíoraé.
Do bí Seágan as gíuairéacé i n-ímteacé
an lae ím go taca tréáónóna. Do éaríla
íeairí airí an ílíge asur vo beannuig
ríao v'á éile. D'íaríúíúí an íeairí ve cáirde
vo éíuall íeíe no cáirde vo bí iún aige vól.
Air íreagairí 'é vó vubairí fé go iarb fé
i b-ráo ó'n m-baile asur go iarb fé as
tóimígeacé amíiríe. "Í' maíe marí éaríluigí,"
vubairí an coirgeíóé; 'fé vo leirí vo éarí-
uigíear uaimpe." "Vearíaró míre obairí
vunt ma ta tu íaríra," ar Seágan. Ní
móirde go m-b'íeairí air bíé é. Marí ím vo
gíuairí ríao leóbrán vo n-veacáirí ríao a
baile as tíg an coirgeíúíúíóéa. Ann ím vo
éairéadairí an n-oiúce as eamí í' as cómíáíó

agus eò cuimh rìor air nàib airighe tair-
 beada tairneamha. Air mar sin nuair
 o'eiugh an rìològ do ghlaob' re ùinge air an
 m-buadail airmhrie agus ir i an òine to
 iughe ré leir. "Iocaimpe," dubhairt ré, "an
 t-oirgeo ro 'ran m-bliadain le gac buadail
 o'a m-biòeann agam. Má tá tura farra
 gheob'air an ius ceurona." "Táimpe farra,"
 ar Seághan. "Anoir," ar an feilméirio, "ir
 é an obair a beirtear oir, ag foruirdeact le
 ceirte cinn de ghabraib a tá agam; obair
 eurtiom na n-veunfar odoar uirt. Le
 bhuad na coille atá ag imteact le mo
 teoiriann agus bur éigin uirt gan na
 gabair a leigean irteac tairhri. An té
 leir an taob irteig ir tairhri fada ias. Atá
 gáirioin cúimailta ann b-fuil iomaio de éian-
 naib uball ag fár ann agus biòeann na
 gabair ag gabail tairiarna agus ag iteac
 n-uball. Mar rin, bí ariead air do gha-
 eimh." "Óeannar rin," a dubhairt Seághan.
 Ir ann rin air eirig o'oh mairhri, éuar
 re leir gur tairbead ré an teoiria oó. Na
 óiaró rin o'fíll an mairhri air air agus
 o'fág ré Seághan ag foruirdeact leir na
 gabraib. Faoi éann tamail agus é ag
 fairteac go oitciollaic tairhri ré ag veir-
 eugac tair balla an gáirioin air an teoiria
 briedg, cúimha do bí air na eiriannaib. Do
 éuir ré irpéir móir 'i na h-ublaib abéirde
 a bí ann, agus dubhairt ré leir féin.
 "Feurfar-ra ioinnt acub fágail pe'air buó
 ius do éiofar ar." Do buail ré cor i
 láir na cloirde agus lám i n-a báir agus bí
 ré irteig gan mair. Air uil iuar i g-eiann
 oó go m-baineac re euir de na h-ublaib, act
 ní iair an oiair uball bainte aige nuair a
 bí ceann de na gabraib irteac éinge. "Meig!
 meig!" ar an gabair, "gabair óam-ra
 uball." Soghio óio, "ar Seághan," ní fuil an
 oiair uball bainte agam féin fír." Mar
 rin féin caic ré ceann éuir agus o'ic rí go
 mair. Oir do bí uil móir ag na gabraib
 i n-ublaib. Do bí ré ag baint ceann eile
 no oó nuair léim an oiair gabair irteac
 éinge. "Meig! meig!" ar an oiair gabair,

"caic éugam-ra ceann eile." "Óó éirí,
 náir fagair tú; ir beag atá agam féin fír,"
 ar Seághan, act do caic ré ceann éuir. Do
 buail rí cor air agus do éuir rí fagail ann.
 Do bí rí óa iteac agus uil móir aic ann,
 nuair éonnaic an tairioma gáir an euir
 eile irteig. Mair comairte oair na oairra ag
 uil go léim air an g-cloir agus irteac
 leirte. "Meig! meig!" ar ríre, "ioinn
 lioma." "Soghio óio," dubhairt ré, "ir
 beag atá agam féin, fír act mar rin féin,
 io, ceann uirt." Ní iair an fagail iairte
 aige nuair éinnic neul oirde o' a éinn
 agus o'air ré fada na o-eir cloirgan
 agus na o-eir g-collann leir a éloróme
 teime ag tairhri air. "Fub! fad! feuró!
 fagair balac an éiunnig briedgac bria-
 oac," ríre an fada. "Ceuir do éug
 ann ro tú?" dubhairt ré nuair éonnaic ré
 Seághan ann an g-eiann. "Cia ir fagair
 leat tair na ríair ríreann gáir i
 m-bair eairneac do capairdeac air leair-
 caib veirra teime?" "Soghio mairne
 oir," dubhairt Seághan, "a ius gáir, mair
 fuil é cóir ná ceair a gabair uirt; do
 éinnic mair ann ro act le gac cóir agus
 ceair a baint oir." Do bí a élaróme
 ríur i n-a lám aige a éiongnac ré ríur
 i n-oirdear. Leir rin iugadair air a
 éirle agus éuarra ag capairdeac air
 leaircaib veirra. Do bí ius ag euir
 ríur le n-a g-coraib ar na leaircaib do
 bí ag eirge n-a n-éinnicair ann an aer go
 iughe ius bogán de'n éiunac air eir-
 oac de'n bogán, go o-eirhri ius uirge ar
 na cloir agus go n-oairra ius cloir de'n
 uirge le neair a g-einn. Act o'eirig ré
 Seághan tair éir airmhrie fada cor a baint ar.
 Éinnic ríreog an brollair veirig air an
 g-cloir le n-a nair agus ir ias ro na
 fagail do labair ré. "Seághan, mair
 briaic," ar ríre, "anoir an t-am, agus
 mair leigean tú tair é atá tú éiunnighe."
 Air cloirgan na b-fagail ro do Seághan do
 éinnic neair na g-ceurraib fagail ann agus
 mairneac óa ríur. Do ius ius air a

céile ariú ariú an t-aria capha, do éug ré
 do'n fáctac ariú ariú ré ríor go o-tí na
 glúinead é. 'Na óiadh iun do éuríre go
 o-tí n-a éum é, ariú an t-ear iariad do
 éuríre ré ríor t-íro an talam go o-tí na
 iurige é.

(Le beir ariú leanaíum.)

ELEMENTARY LESSONS IN IRISH.

Not knowing exactly, in our diminished size, how much of our space we could afford for the elementary lessons, as in No. 24 of the Journal, we have taken for this issue two lessons from the "Teacher's Journal." One of them we have selected specially, in order that the poetical exercise in it may be preserved. It is a very popular song in the county of Waterford, and was composed by James Power, known as Séamur na Spíon, James of the Nose—*lucus a non lucendo*—he having only the rudiments of that appendage to his face. He was one of the smaller gentry of the county of Waterford; and he soon got rid of his small property in law and dissipation; living afterwards altogether on the bounty of his friends. Of course, he lost his self-respect, too; and it is curious with what humour he describes his own debasement. Cairleán cuanaic, called in English, Four-mile-water, is a village about four miles south of Clonmel. The parish is named from the village; and in this parish is the townland of Spíon-na-ngabair, the "village of the goats," where Power lived while he had a house of his own. The piece tells its own tale. It begins: Lá o'á riabair m' an t-cairleán cuanaic. O'á, from oe, of, and á, those which, shows that he was often in Four-mile water, in the ale-house, of course. Had he been there but once, or seldom, he would have said Lá do b'íodair.

Cuiri tuairis, inquiring for, i.e., calling out for the foe-man's son to come forth and fight. Faoir' éuríum, an abbreviation of faoi éuríum do ílánte, towards your health; lom me, I stripped off; took off my coat; gave myself up to the drink. Sác le Doimnac, every other Sunday; sác

Doimnac, every Sunday. In the first stanza, 'n a ruiqe, means *sitting*, and in third, the words mean *standing*. Cáir, a card, is pronounced long in East Munster; but cair, when it means a title or chart, is short: ní feadair mé fao mo cairte ariú an ríogal, I do not know the length of my bond or chart of the world. Spíunair, wealth, is not in dictionaries; the reader may recollect it in the opening lines of Siolla an Amairiam. Báir lúibe or rúil lúibe, is a noose at the top of a fishing rod. Spían, is shot; bucla, a buckle; píodair, powder. Tácla, a tackle, is an uncommon word. Deoc, gen. o'ige, a drink, in the language of toppers, is beer or ale. Píob or píop, gen. píbe or pípe, pipes.

I.

Lá o'á riabair m' an t-cairleán cuanaic,
 A' me ag cuiri tuairis iun an naima,
 Capha bhuingeal oim 'na ruiqe ariú
 íuríumad,
 Le h-air tige muair (móir) ariú éarib an
 róio.
 Do labair rí lom go banaimil, rtuama,
 Á éinne uairil, ruiqe go róil,
 Go n-ólair deoc uaim, gan cair, faoir'
 éuríum;
 Cao a' do glúair tú, no cá b'fuit do g'no?

II.

Á nglúis na ngabair 'reac bíoinn am
 éoinnirde;
 Ir ann do lom mé éum an óil;
 Sác le Doimnac ag uil éum teampoil,
 Ag rúil le cabair beag o'rágal ó'n
 t-coróin.
 Bíoinn go h-uair 1 m-bailtib muair
 (móir)
 'S go no rtuama 1 o-tighe an óil;
 'S do geóbanne-re bhuingeal éur gan
 fuadac
 Aet Surí muair (móir) léi fao mo íríon.

III.

Ir maic an goða mé, éanbanne táime
 [tairinge)
 No ríuríre íáinne do éanfao íóir;